

Stopp Diskrimineringen

v/Berit Vegheim

Postboks 2474 Strømsø

3003 DRAMMEN

Vår ref.:

Deres ref.:

Dato:

11/2443-8-

12.12.2012

Arbeiderpartiets nettkampanje var ikkje i strid med plikten til universell utforming

Ved valget 2011 lanserte Ap en kampanje på et eget nettsted som var vanskelig for synshemmede å få tilgang til grunnet bruk av Flash i kampanjen.

Partiet hadde imidlertid opprettet et alternativ på sine egne nettsider hvor den informasjonen som kom frem i kampanjen kom frem i tekstlig form. Dette alternativet var lenket direkte fra kampanjesiden.

På bakgrunn av dette, og fordi Ap hadde redegjort for at partiet jobber kontinuerlig med tilgjengelighet på nett, fant ombudet at Ap ikke brøt plikten til universell utforming gjennom kampanjen.

Lov: Dtl § 9

Dato: 12. desember 2012

Saksnummer: 11/2443

Uttalelse i klagesak-spørsmål om manglende universell utforming av nettkampanje

Likestillings- og diskrimineringsombudet viser til klage fra Stopp

Diskrimineringen på Arbeiderpartiet sin nettkampanje i forbindelse med valget 2011. Stopp Diskrimineringen mener nettkampanjen ikke oppfylte kravet til universell utforming etter diskriminerings- og

tilgjengelighetsloven § 9.

Ombudet har vurdert saken, og konkluderer med at Ap ikke bryter

plikten til å sikre universell utforming av nettkampanjen etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 tredje ledd.

Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda innen tre uker fra det tidspunkt Stopp Diskrimineringen mottar ombudets brev, se vedlagte orientering.

Vennlig hilsen

Åshild Flatebakken

seniorrådgiver

Marte Bauge

Vedlegg:

1. Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelse av 12.12.2012
2. Orientering om at uttalelsen kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemnda

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

I anledning valgkampen til kommunevalget 2011 gjennomførte Arbeiderpartiet (Ap) en kampanje som reklamerte med at Jens Stoltenberg kunne komme hjem til folk på sykkel. Kampanjen ble lansert på nettsiden Tildeg.no.

For å kunne se kampanjen på nettsidene må man ha støtte for bruk av Adobe Flash. Adobe Flash, eller bare Flash er en programvare som utvikles og distribueres av Adobe Systems. Adobe Flash blir brukt for å lage innhold som kan spilles av på nettlesere som har Flash spillere installert.

Å skape tilgjengelige Flash-grensesnitt er ofte mer komplisert enn når det gjelder html grensesnitt. Adobe Flash krever et tillegg i nettleseren. Ikke alle nettlesere støtter dette, og tilgjengeligheten for brukere av skjermleser (for eksempel synshemmede) kan være dårligere ved bruk av en Flash-løsning enn ved bruk av standard HTML/XHTML- løsning.

Partenes syn på saken

Stopp Diskrimineringen

Stopp Diskrimineringen har i sin klage til ombudet vist til en artikkel på www.digi.no. I artikkelen uttaler IT-konsulent Fredrik E. Nilsen at Flash ikke er tilgjengelig for alle plattformer, og at nettkampanjen til spesielt SV og Ap var lite tilgjengelige. Stopp Diskrimineringen viste til at selv om valget er overstått er det viktig å få avklart hva som kan kreves av partiene når det gjelder tilrettelegging. Stopp Diskrimineringen mener Ap gjennom sin nettkampanje brøt plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

Ap

Ap viser i sin redegjørelse til at nettsiden Tildeg.no er en del av partiets alminnelige funksjon, men at det er Arbeiderpartiet.no som er partiets hovedløsning for informasjon og kontakt med målgruppene.

Ap viser til at all informasjon i nettkampanjen var tilgjengelig på Aps hjemmeside Arbeiderpartiet.no.

For å oppfylle kravet til tilgjengelig innhold har videofilene et tekstlig alternativ. For å gi et alternativ til videofilen ble en lenke til tekstversjonen plassert godt synlig nederst på nettsiden Tildeg.no. På Arbeiderpartiet.no kan det tekstlige alternativet enkelt skaleres opp til ønsket størrelse. På Arbeiderpartiet.no er det også mulig å lytte til det tekstlige alternativet. Partiet bruker tjenesten leseWEB som er applikasjon som gir adgang for internettbrukere å få merket tekst lest opp uten å ha egen talesyntese installert (HTML-basert tekst samt Word og PDF/ODF-dokumenter). Som eksempel viser partiet til en sak i kampanjen om Jens og eldreomsorgen. Det er også sørget for tilrettelegging med teksting av videosnuttene. Dette kom på plass kort tid etter at kampanjen ble lansert.

Ap viser til at når informasjonen er gjort tilgjengelig på nettsidene til partiet, samt at kampanjen er tekstet, så sikres lik tilgang på budskap og innhold i partiets politikk.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om et forhold er i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 annet ledd nr. 3.

Denne saken reiser spørsmål om virksomheters plikt til å sikre universell

utforming etter diskriminerings- og tilgjengelighetslovens (dtl) § 9. Dtl § 9

tredje ledd pålegger offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten

en plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon, så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten.

Med universell utforming menes tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske

forholdene slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig, jf. dtl § 9 andre ledd. Dette betyr at virksomhetens fysiske fasiliteter, som skal benyttes av allmennheten, skal tilrettelegges på en slik måte at flest mulig får tilgang til de tjenester virksomheten tilbyr. Det er hovedløsningen som skal være gjenstand for tilrettelegging. Det vil derfor være i strid med bestemmelsen at det lages egne systemer eller lignende for bestemte grupper.

Plikten til universell utforming rekker så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten, se § 9 tredje ledd. Ved den konkrete uforholdsmessighetsvurderingen vil den positive effekten og viktigheten av tilretteleggingen måtte veies mot kostnader og andre former for belastningstilretteleggingen medfører.

Dersom ombudet kommer til at det er en uforholdsmessig byrde å sikre universell utforming, betyr ikke det at virksomheten kan la være å foreta seg noe. Virksomheten er uansett forpliktet til å jobbe for best mulig tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne.

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) omfattes av de fysiske forholdene som skal tilrettelegges. Dette følger direkte av dtl § 9 andre ledd. Dtl

§ 11 inneholder imidlertid en egen bestemmelse om universell utforming av IKT.

Det følger av denne bestemmelsens andre ledd at nye IKT-løsninger som et utgangspunkt skal være universelt utformet innen tidsfrister, forutsatt at det foreligger standarder eller retningslinjer for innholdet i plikten.

Det er imidlertid gitt klare anvisninger i lovens forarbeider på at dtl § 9 skal anvendes ved siden av dtl § 11 når det gjelder IKT. Det følger av forarbeidene at LDO kan få til vurdering klager om brudd på plikten til generell tilrettelegging etter § 9 også når det gjelder IKT rettet mot allmennheten. Slik klager kan komme både før og etter at tidsfristene etter § 11 er gjort gjeldende gjennom forskrifter og standarder.

Det er så langt ikke gitt forskrifter om universell utforming av IKT, men

Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD) sendte 5.november 2012 forslag til forskrift om universell utforming av IKT-løsninger ut på høring. Høringsfristen er satt til februar 2013. I første omgang vil forskriften gjelde nye nettløsninger og billettautomater. Eksempler på løsninger som vil bli omfattet er i følge Difi nettsider som gir informasjon til allmennheten og lignende, billettautomater, minibanker, nettsider for internetthandel osv.

Ombudet legger til grunn at dtl § 11 og bakgrunnen for denne bestemmelsen

innebærer at rekkevidden av plikten etter § 9 er begrenset for IKT

løsninger. Så lenge det ikke er gitt forskrifter for universell utforming av IKT

finner ombudet at det må foretas en noe innskrenket uforholdsmessighetsvurdering.

Ombudets vurdering

Det første spørsmålet ombudet må ta stilling til er om lanseringen på nettet av Aps kampanje ved valget 2011 er en del av Aps hovedløsning.

En sentral kilde for tilgang til informasjon om Ap og hva Ap står for er partiets nettsider. Det å informere om hvem Ap er, og hva Ap står for må sies å være en av partiets kjernefunksjoner og Aps nettsider må derfor anses å utgjøre en av hovedløsningene for å informere om dette.

Spørsmålet blir så om kampanjen ved valget 2011 på en egen nettadresse, Tildeg.no også er en del av partiets hovedløsning. Ombudet er klar over at nettkampanjen Tildeg.no var ment som et tidsbegrenset supplement til øvrig informasjon som finnes på nettsidene til Arbeiderpartiet.no. Selv om man kan få tilsvarende informasjon om partiet på Arbeiderpartiet.no er det her tale om en valgkampanje som alle velgere kan ha interesse av å se. Valgkampanjen på Tildeg.no må etter ombudets syn anses som en del av hovedløsningen.

Ombudet legger ut i fra dette til grunn at Aps valgkampanje på Tildeg.no var en del av partiets hovedløsning.

Det neste spørsmålet ombudet må ta stilling til er om valgkampanjen på Tildeg.no var universelt utformet.

Ombudet er kjent med at Adobe Flash grensesnitt ofte er mer kompliserte enn for eksempel html-grensesnitt. Dette fremkommer blant annet av hjemmesidene til funka.nu, som er et svensk firma som jobber mye med tilgjengelighet på nett. Ap har også erkjent at nettkampanjen Tildeg.no ikke var utformet optimalt. For å gjøre kampanjen tilgjengelig også for de som har problemer med å bruke Flash-grensesnitt var videofilene derfor utstyrt med et tekstlig alternativ som en kunne klikke seg til direkte fra nettkampanjen. Dette var en alternativ løsning for de som ikke kunne se videofilene. På Arbeiderpartiet.no var det også mulig å lytte til det tekstlige alternativet. Det er således på det rene at selve valgkampanjen på Tildeg.no ikke var universelt utformet.

Ombudet må dermed ta stilling til om Ap har sannsynliggjort at det ville medført en uforholdsmessig byrde for virksomheten å gjøre nettkampanjen universelt utformet, jf. dtl § 9 tredje ledd.

Når det gjelder uforholdsmessighetsvurderingen i dtl § 9 tar ombudet utgangspunkt i at lovgiver har lagt opp til en skrittvis oppfyllelse av kravet til universell utforming for IKT-systemer. Så lenge det ikke er gitt forskrifter for universell utforming av IKT finner ombudet, som ovenfor presisert, at det må foretas en noe innskrenket uforholdsmessighetsvurdering.

Det å sørge for at våre partiers nettsider og nettkampanjer er mest mulig tilgjengelige slik at de kan benyttes av flest mulig er et viktig bidrag til å bygge ned funksjonshemmende barrierer i samfunnet vårt. Nettet er en viktig del av fremtiden, derfor er tilgjengelighet på nett særlig viktig. I en del tilfeller vil det kun være enkelte mindre justeringer som skal til for at informasjon på nett, herunder med Flash skal bli tilgjengelig.

Valgkampanjen på Tildeg.no var ikke universelt utformet. Ap har imidlertid utformet en alternativ løsning for personer som ikke hadde tilgang til kampanjen på Tildeg.no. Velgere som ikke hadde tilgang til videoene på Tildeg.no kunne klikke seg til partiets nettside hvor det fantes alternativ tekst med tilsvarende informasjon. På arbeiderpartiet.no var det også mulig å

Side 7

lytte til det tekstlige alternativet, og partiet benyttet tjenesten leseWEB som gir adgang å få merket tekst lest opp uten egen talesyntese installert. På den måten sikret partiet at synshemmede velgere som ikke kunne bruke Flash, likevel fikk tilgang til den konkrete informasjon som kom frem gjennom kampanjen.

Ombudet legger vekt på at Ap vurderte tilgjengeligheten til kampanjen før den ble utformet. Ombudet legger også vekt på at det faktisk fantes et alternativ til synshemmede som ikke fikk tilgang til videofilene på Tildeg.no. På bakgrunn av dette finner ombudet at Ap har sannsynliggjort at det ville vært uforholdsmessig å kreve at Ap skulle ha gjort valgkampanjen på Tildeg.no ytterligere tilgjengelig.

Konklusjon

Ombudet konkluderer ut fra dette med at Arbeiderpartiet ikke brøt plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9 ved sin kampanjen på Tildeg.no ved valget i 2011.

Oslo, 12.12.2012

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud

Oslo, 12.12.2012

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud